

Granskning av hanteringen av orosanmälningar

Rapport

Vansbro kommun

KPMG AB

2022-06-21

Antal sidor 18

Vansbro kommun
Granskning av hanteringen av orosanmälningar

2022-06-21

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	2
2	Bakgrund	4
2.1	Syfte, revisionsfrågor och avgränsning	4
2.2	Revisionskriterier	4
2.3	Metod	5
2.4	Lagstiftning	5
3	Resultat av granskningen	7
3.1	Organisation för mottag och utredning av orosanmälningar	7
3.2	Centrala arbetsprocesser, riktlinjer och rutiner	8
3.3	Utredningstider	11
3.4	Stickprov	14
4	Slutsats och rekommendationer	16

1 Sammanfattning

Vi har av Vansbro kommuns revisorer fått i uppdrag att granska kommunstyrelsens hantering av orosanmälningar gällande barn och unga. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2022.

Granskningen syftar till att bedöma om kommunstyrelsen hanterar orosanmälningar gällande barn och unga på ett ändamålsenligt sätt. Vår sammanfattande bedömning utifrån granskningens syfte är att kommunstyrelsen inte hanterar orosanmälningar gällande barn och unga på ett fullt ändamålsenligt sätt.

Vi grundar vår bedömning på att det inte finns en ändamålsenlig organisation för att ta emot och utreda orosanmälningar. Organisationen har inhyrda konsulter och svårigheter med att rekrytera ny personal. Med detta i beaktande är vår bedömning att det finns en risk för att organisationen inte kan hantera det lagstadgade uppdraget.

Vi ser allvarligt på att ett antal utredningar har nedprioriterats under 2021/2022 på grund av hög arbetsbelastning. Vidare ser vi positivt på att rekryteringar pågår, dock ser vi även här en risk med att rekryteringen tar tid. Vår bedömning är att kommunstyrelsen måste säkerställa kompetensförsörjningen för att hantera det lagstadgade uppdraget.

Vidare är vår bedömning att det finns upparbetade arbetsprocesser för mottagandet av orosanmälningar. Vi har dock inte erhållit några dokumenterade eller fastställda arbetsprocesser och rutiner vilket vi ser som en brist. Kommunstyrelsen bör på så vis säkerställa att rutiner och arbetsprocesser för mottagande av orosanmälningar är dokumenterade och fastställda.

Vi gör bedömningen att delegeringen av beslutanderätt gällande hanteringen av orosanmälningar i praktiken är ändamålsenlig. Detta utifrån att beslut att inte inleda utredning enligt uppgift är delegerat till 1:e socialsekreterare. Vi noterar dock att delegationsordningen har två avsnitt som beskriver delegation av beslut att inleda eller inte inleda utredning. Enligt avsnitt 15 är besluten delegerade till 1:e socialsekreterare och enligt avsnitt 24 är beslutet delegerade till handläggare. Vilket verksamhetsområde som respektive avsnitt avser är dock otydligt. På så vis rekommenderar vi kommunstyrelsen att förtydliga delegationsordningen gällande beslut att inleda utredning och beslut att inte inleda utredning inom IFO-verksamheten.

Vi bedömer att omedelbara skyddsbedömningar och förhandsbedömningar, under redovisad period 2020/2021, i huvudsak har genomförts inom lagstadgad tid. Vi ser dock allvarligt på att det i egenkontrollen för 2022 har framkommit att det förekommer att skyddsbedömningar inte genomförs inom 24 timmar. Vidare noterar vi att utredningar inte har genomförts inom den lagstadgade tiden under 2020/2021, vilket innebär en allvarlig avvikelse och risk för brister i rättssäkerheten. Vi bedömer således att kommunstyrelsen bör säkerställa att systematiska åtgärder genomförs gällande utredning i syfte att reducera avvikelserna och på så vis stärka rättssäkerheten i handläggningen.

Vansbro kommun

Granskning av hanteringen av orosanmälningar

2022-06-21

Utifrån resultatet av genomförd stickprovskontroll gör vi bedömningen att kommunstyrelsen bör säkerställa att samtliga inkomna orosanmälningar dokumenteras korrekt, i enlighet med Socialstyrelsens dokumentationsstöd för BBIC.

Mot bakgrund av vår granskning rekommenderar vi kommunstyrelsen att:

- Säkerställa kompetensförsörjningen för att hantera det lagstadgade uppdraget.
- Säkerställa att rutiner och arbetsprocesser för mottagande av orosanmälningar är dokumenterade och fastställda.
- Tillse att kommunstyrelsens delegationsordning förtydligas avseende beslut att inleda utredning och beslut att inte inleda utredning inom IFO-verksamheten.
- Säkerställa att förhandsbedömning och utredning av SoL-ärenden gällande barn och unga genomförs inom den lagstadgade tiden om 14 dagar respektive fyra månader.
- Säkerställa att samtliga inkomna orosanmälningar dokumenteras i enlighet med Socialstyrelsens dokumentationsstöd för BBIC.

2 Bakgrund

KPMG har av Vansbro kommuns revisorer fått i uppdrag att granska kommunstyrelsens hantering av orosanmälningar gällande barn och unga. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2022.

Enligt socialtjänstlagen skall socialnämnden utan dröjsmål inleda utredning av vad som genom ansökan eller anmälan inkommit och som föranleder någon åtgärd av nämnden. Utredningen ska mynna ut i en individuell bedömning av den enskildes behov. Det är av yttersta vikt att socialtjänsten har rutiner och personal som hanterar anmälningarna på ett korrekt sätt, så att behov av insatser från samhällets sida identifieras.

Med anledning av ovanstående drar kommunens revisorer slutsatsen i sin riskanalys, att kommunstyrelsens rutiner avseende orosanmälningar behöver granskas.

2.1 Syfte, revisionsfrågor och avgränsning

Granskningen syftar till att bedöma om kommunstyrelsen hanterar orosanmälningar gällande barn och unga på ett ändamålsenligt sätt.

För att uppnå ovanstående syfte har nedanstående revisionsfrågor besvarats:

- Finns en ändamålsenlig organisation för att ta emot och utreda orosanmälningar?
- Genomförs omedelbara skyddsbedömningar, förhandsbedömningar och utredningar inom de lagstadgade tiderna?
- Är centrala arbetsprocesser och rutiner identifierade, dokumenterade och fastställda?
- Finns en ändamålsenlig delegering av beslutanderätt gällande hanteringen av orosanmälningar?
- Har anmälan tagits om hand och utretts på ett korrekt sätt i sju ärenden (stickprovsgranskning)?

Granskningen omfattar kommunstyrelsens mottagande och hantering av anmälningar om barn som far illa (orsanmälningar). Ansökan om bistånd eller anmälan till socialtjänsten i andra fall, till exempel inom missbruksvården gällande vuxna, ingår inte i granskningen. Med hantering av anmälningar avses handläggning av anmälan. Analys av utredningar genomförs inte.

2.2 Revisionskriterier

Vi har bedömt om kommunstyrelsen uppfyller:

- Socialtjänstlagen
- Socialtjänstförordningen
- Socialstyrelsens allmänna råd om handläggning av ärenden som gäller barn och unga, SOFS 2014:6

- Socialstyrelsens handbok "Utreda barn och unga - Handbok för socialtjänstens arbete enligt socialtjänstlagen"
- Barns behov i centrum, BBIC
- Barnkonventionen

2.3 Metod

Granskningen har genomförts genom:

- Dokumentstudier av riktlinjer barn och unga författningssamling, delegationsordning socialt stöd, ärendetyngd barnhandläggare mars 2022, processschema aktualisering samt egenkontroll 2022.
- Intervjuer har genomförts med sektorchef social omsorg, tf. biträdande IFO-chef, tf. 1:e socialsekreterare samt två socialsekreterare.
- Stickprovsvisa kontroller har genomförts av sju utvalda orosanmälningar som inkommit under 2021. Stickprovskontrollen används för att kontrollera att dokumentationen är i linje med Socialstyrelsen och BBIC dokumentationskrav.

Rapporten är faktakontrollerad av samtliga intervjuade.

2.4 Lagstiftning

2.4.1 Socialtjänstlagen

2.4.1.1 Anmälningsskyldighet enligt 14 kap. 1 § SoL

För att socialnämnden ska kunna fullgöra sin uppgift att förebygga, erbjuda stödinsatser eller vidta åtgärder till barns skydd behöver nämnden få kännedom om barn som far illa eller misstänks fara illa.

Därför är vissa myndigheter och yrkesverksamma enligt 14 kap. 1 § SoL skyldiga att anmäla till socialnämnden om de i sin verksamhet får kännedom om eller misstänker att ett barn far illa. För andra är det en rekommendation att anmäla som följer av 14 kap. 1 c § SoL.

Anmälningsskyldiga är bland annat myndigheter vars verksamhet berör barn och ungdom (förskola, skola m.fl.), myndigheter inom hälso- och sjukvården, socialtjänsten och kriminalvården och anställda inom sådana myndigheter. Även de som är verksamma inom yrkesmässigt bedriven enskild verksamhet och fullgör uppgifter som berör barn och unga eller inom annan sådan verksamhet inom hälso- och sjukvården eller på socialtjänstens område omfattas av anmälningsskyldigheten.

För de som inte omfattas av skyldigheten att anmäla gäller en rekommendation att anmäla i motsvarande situation. Enligt denna bestämmelse bör var och en som får kännedom om eller misstänker att ett barn far illa anmäla detta till socialnämnden.

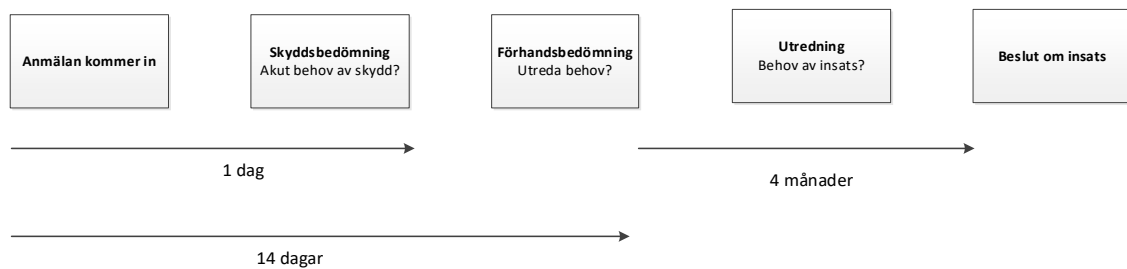
2.4.1.2 Handläggning av ärenden enligt 11 kap. 1 § SoL

I 11 kap. 1 § SoL framgår att socialnämnden utan dröjsmål ska inleda utredning av vad som genom ansökan, anmälan eller på annat sätt har kommit till nämndens kännedom och som kan föranleda någon åtgärd av nämnden. När en anmälan enligt 1 § rör barn eller unga ska socialnämnden genast göra en bedömning av om barnet eller den unge är i behov av omedelbart skydd (skyddsbedömning).

Beslut att inleda eller inte inleda utredning ska, om det inte finns synnerliga skäl, fattas inom fjorton dagar efter det att anmälan har kommit in. Ett sådant beslut behöver dock inte fattas om det redan pågår en utredning om det barn eller den unge som anmälan avser.

Vid beslut om utredning ska utredningen enligt 11 kap. 2 § SoL bedrivas skyndsamt och vara slutförd senast inom fyra månader.

Figur 1. Flödesschema över tidsramarna för skyddsbedömning, förhandsbedömning och utredning enligt SoL¹

¹ Illustrerat av KPMG.

3 Resultat av granskningen

3.1 Organisation för mottag och utredning av orosanmälningar

Inom individ- och familjeomsorgen (IFO) finns gruppen *Barn och unga* som ansvarar för att ta emot anmälningar och genomföra utredningar för barn upp till 18 år. Gruppen *Barn och unga* består vid tillfället för granskningen av tf. biträdande IFO-chef, tf. förste socialsekreterare, tre konsulter på 100 %, en konsult på 25 %, en fastanställd på 50 % och en fastanställd på 75 %.

Enligt intervjuad sektorchef finns det vid tillfället för granskningen flera annonser ute för både socialsekreterare och mottagssekreterare som ska arbeta specifikt med hanteringen av inkomna orosanmälningar. Sektorchefen uppger dock att nyrekryteringar utgör en utmaning på grund av lågt söktryck. Tf. biträdande IFO-chef gör bedömningen att det i regel är svårare att rekrytera till barn och ungdom än till andra inriktningar inom individ- och familjeomsorgen.

Under mars 2022 genomförde barn och unga en arbetstygds mätning enligt Göteborgsmodellen². Modellen är kvalitetssäkrad av SKR³ och utgör ett verktyg för chefer och arbetsledare att följa hur socialsekreterare inom barn- och ungdomsvården upplever sin arbetssituation. Mätningen visade att arbetsbelastningen varierar, två av sex svaranden upplevde hög belastning, ytterligare två av sex upplevde okej belastning. En av sex upplevde att det var lite för mycket att göra och en av sex upplevde att det fanns för lite att göra.

I samband med mätningen i mars framgår det att 13 icke akuta ärenden bortprioriterats över en tidsperiod. I praktiken betyder att de 13 utredningarna överskrider de fyra lagstadgade månaderna för utredning.

Enligt mätningen i mars 2022 skulle barn och unga i enlighet med Göteborgsmodellens beräkning behöva ytterligare tre heltidsarbetande för att uppnå en godtagbar arbetstygnd.

3.1.1 Bedömning

Barn och unga är enligt Göteborgsmodellens uträkning underbemannade vid tillfället för granskningen. Organisationen har inhyrda konsulter och svårigheter med att rekrytera ny personal. Med detta i beaktande är vår bedömning att organisationen inte är fullt ut ändamålsenlig och att det finns en risk för att organisationen inte kan hantera det lagstadgade uppdraget.

Vi ser allvarligt på att ett antal utredningar har nedprioriterats under 2022 på grund av hög arbetsbelastning. Vidare ser vi positivt på att rekryteringar pågår, dock ser vi även

² Med Göteborgsmodellen kan chefer följa hur socialsekreterare inom den sociala barn- och ungdomsvården upplever sin arbetssituation.

<https://skr.se/skr/integrationsocialomsorg/socialomsorg/barnochunga/verksamhetsutveckling/kompetensutveckling/goteborgsmodellenmataarbetstygnd.13696.html>

³ Sveriges Kommuner och Regioner.

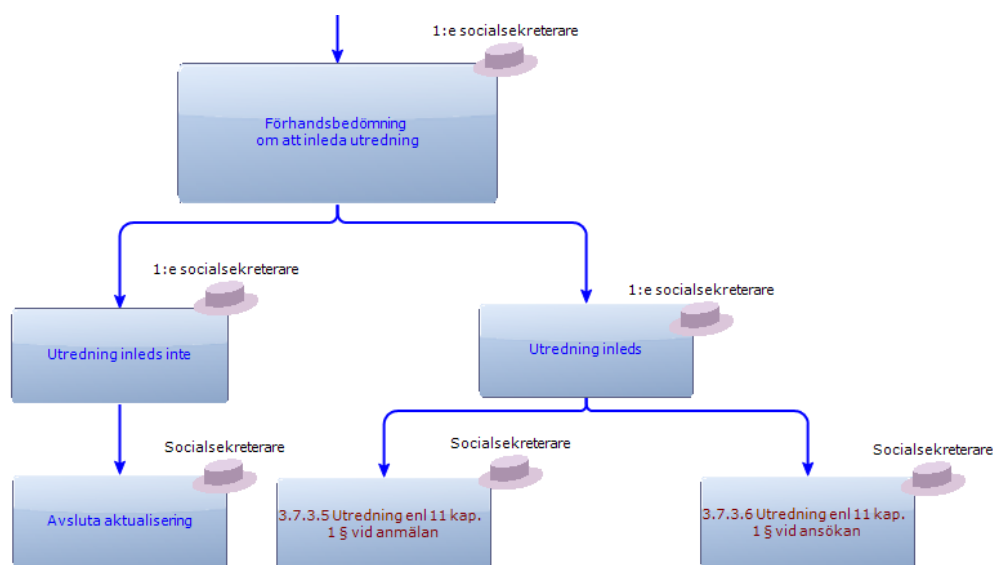
här en risk med att rekryteringen tar tid. Vår bedömning är att kommunstyrelsen måste säkerställa kompetensförsörjningen för att hantera det lagstadgade uppdraget.

3.2 Centrala arbetsprocesser, riktlinjer och rutiner

3.2.1 Delegationsordning

Vi noterar att kommunstyrelsens delegationsordning⁴ har två avsnitt som beskriver delegation av beslut att inleda eller inte inleda utredning. Dels avsnitt 15 (*Utredning och överflyttning av ärende*) där det i punkt 15.2 framgår att beslut om att inte inleda utredning är delegerat till 1:e socialsekreterare, under lagrum socialtjänstlagen kap 11 § 1. Dels avsnitt 24 (*Utredning m.m. Socialtjänstlagen*) där det i punkt 24.1 framgår att utredning ska inledas eller att utredning inte ska inledas är delegerat till handläggare, under lagrum socialtjänstlagen kap 11 § 1. I faktakontrollen framkommer att avsnitt 15 avser IFO och avsnitt 24 avser äldreomsorgen/LSS⁵-verksamhet osv. Detta är dock information som inte framgår i delegationsordningen.

Bild 1: Vansbro kommuns egen processbeskrivning av beslut att inleda utredning eller ej

Enligt intervjuade finns det en pågående diskussion om att eventuellt ändra delegationsordningen. Den eventuella ändringen skulle till exempel innebära att handläggare ska kunna bevilja insatser i redan pågående utredningar.

⁴ Senast reviderad 2019-06-01.

⁵ Lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade.

3.2.2 Dokumenterad rutin för hantering av inkommen orosanmälan

Då verksamhetssystemet har bytts ut finns det vid tillfället för granskningen begränsad åtkomst till vissa rutiner i systemet och vi har vid tidpunkt för granskningen inte erhållit en skriftlig rutin för inkommen orosanmälan. Enligt intervjuad tf. IFO-chef och tf. 1:e socialsekreterare finns en skriftlig rutin. Intervjuade handläggare uppger att de inte tagit del av en skriftlig rutin för mottagning av anmälan, däremot har handläggarna fått en genomgång av arbetsprocessen för mottagning av anmälningar.

Riktlinjer Barn och unga syftar till att utgöra en vägledning för socialsekreterare vid ärenden som rör barn och unga samt ge information till medborgare som kommer i kontakt med kommunstyrelsens verksamhet.

Av riktlinjen framgår en beskrivning av tillvägagångssättet gällande handläggning av ärenden inom IFO på en övergripande nivå och att all handläggning avseende barn och unga utgår från Barns behov i centrum (BBIC)⁶. Vidare framgår hur aktualisering av ett ärende går till och att skyddsbedömning ska genomföras samma dag som anmälan inkommer. Förhandsbedömning ska ske inom två veckor från det att en anmälan inkommit till IFO och att utredning ska vara slutförd inom fyra månader från datumet då den inleddes.

3.2.3 Arbetsprocess hantering av inkommen orosanmälan

Inom barn och unga finns ett rullande schema för mottagning av orosanmälningar, vilket innebär att varje socialsekreterare har ett antal jourdagar i sträck. Utöver detta finns även en så kallad bakjour planerad varje dag. Om juren till exempel är upptagen ska bakjouren komma in och täcka upp. Systemet med rullande jourschema inklusive bakjour beskrivs vara välfungerande då barn och unga har en avstämning varje vardagsmorgon, genom det mötet kan till exempel juren omfördelas vid sjukdom.

Vansbro kommun har ett avtal om en gemensam socialjour i Dalarna. Socialjouren arbetar vardagar efter kl. 16.00 samt helger och storhelger. För att nå socialjouren ringer anmälare in via 112. Om socialjouren tagit emot en anmälan som tillhör Vansbro genomför socialjouren den initiala skyddsbedömningen och faxar över anmälan till barn och unga. Ärendet hanteras sedan nästkommande vardag. Intervjuade uppger att samarbetet med socialjouren upplevs fungera väl.

Enligt intervjuade socialsekreterare inkommer orosanmälningar främst via telefon till receptionen. Receptionen ansvarar för att vidarekoppla samtal till den handläggare som har jourtelefonen den dagen. Jourtelefonen är öppen mellan kl. 08.00–16.00, med stängt för lunch kl. 12.00–13.00.

Orosanmälningar kan även komma in via fax eller e-post till receptionen, som därefter skickar ärendet vidare till dagens jour. Juren genomför skyddsbedömning och lägger sedan över ärendet till 1:e socialsekreterare genom registrering i verksamhetssystemet. Om den inkomna anmälan avser ett ärende under pågående utredning eller pågående insats vidarebefordrar 1:e socialsekreterare

⁶ Socialstyrelsens modell Barns behov i centrum, BBIC, beskriver ett arbetssätt för socialtjänstens barn- och ungdomsvård. Det innehåller en struktur för handläggning, genomförande och uppföljning av myndighetsutövningen.

anmälan till den socialsekreterare som ansvarar för utredningen eller ärendet. Avser anmälan ett nytt ärende kontrollerar 1:e socialsekreterare hur arbetsbelastningen ser ut och lägger över ärendet på den socialsekreterare det passar. Tidigare har överlämningar av ärenden i huvudsak fördelas på torsdagsmöten men detta har ändrats till dagliga morgonavstämningar för att enklare fördela ärenden löpande. I vissa fall finns en medhandläggare i ärendena. KPMG har inom ramen för granskningen inte erhållit underlag som beskriver på vilka grunder en medhandläggare tillsätts.

Vid sjukdom är det i första hand utpekad medhandläggaren som hanterar ärendet. Om en handläggare är sjuk eller frånvarande under en längre period hanterar 1:e socialsekreterare ärendet.

Anmälare får återkoppling på om utredning inleds eller ej under förutsättningen att socialtjänsten inte bedömer det som olämpligt. Om det till exempel finns samtycke från familjen att dela information till förskola eller grundskola så kan ytterligare information tillhandahållas från socialtjänsten.

3.2.4 Kvalitetssäkring

Inom ramen för intern kontroll genomför IFO en egenkontroll för att följa verksamhetens arbete per kvartal. Samma egenkontroll som genomfördes 2021 kommer att genomföras även under 2022. I egenkontrollen ingår tre områden kopplat till orosanmälningar:

1. Kontroll av att beslut har fattats enligt 11 kap. 1 a SoL om att inleda utredning eller beslut om att inte inleda utredning inom fjorton dagen efter att anmälan har inkommit.

Under 2021 har kontrollen visat att området delvis är uppfyllt, dvs. av 95–99 % av de granskade ärendena har beslut att inleda eller inte inleda utredning fattats inom fjorton dagar. Vid tidpunkten för granskningen har kontrollen ännu inte genomförts för 2022.

2. Kontroll av förhandsbedömningar där utredning ej har inletts på barnet. I förhandsbedömningen ska anledningen till att barnet inte har kommit till tals dokumenteras.

Kontrollen har visat att området delvis är uppfyllt för kvartal 1 2021, dvs. i 95–99 % av de granskade ärendena har anledningen att barnet inte har kommit till tals dokumenterats i förhandsbedömningen. Under resterande kvartal 2021 visar kontrollen att den var uppfyllt, dvs i 100 % av granskade ärenden har anledningen till att barnet inte har kommit till tals dokumenterats i förhandsbedömningen. Vid tidpunkten för granskningen har kontrollen ännu inte genomförts för 2022.

3. Kontroll av att skyddsbedömning har skett inom 24 timmar från att orosanmälan för barn/unga alt. kännedom om barn som bevittnat våld inkommit.

Kontrollen visade att kvartal 1 2021 delvis var uppfyllt, dvs. i 99–95 % av de granskade ärendena har skyddsbedömning skett inom 24h. Resterande kvartal under 2021 var kontrollen uppfyllt, dvs. i 100 % av granskade ärenden har skyddsbedömning skett inom 24h.

Från och med 2022 har kontrollen skett per månad. Januari 2022 uppvisade inga avvikelser. I februari framkom däremot avvikelser. Stickprovskontroll har gjorts av tio inkomna anmälningar under februari månad. I sju av dessa har skyddsbedömning skett inom 24 h. I övriga tre ärenden har skyddsbedömning inte genomförts inom 24 timmar. I det första fallet beror detta på en otydlig arbetsrutin där receptionen som mottagit anmälan en måndag stämplat den som inkommen på fredagen och menat att de anmälningar som ligger i postlådan på måndagar ska stämplas som inkomna fredagen innan. Detta gör att anmälan stämplats som inkommen den 18:e medan skyddsbedömningen är gjord den 21:e, samma dag som handläggare fått den i sin hand. Vid tidpunkten för granskningen är detta redan belyst och rutinen ses för tillfället över. I de två andra fallen har anmälningar mottagits av ny handläggare som inte gjort några skyddsbedömningar.

I mars 2022 genomfördes ingen kontroll och i april fanns det återigen inga avvikelser.

3.2.5 Bedömning

Vår bedömning är att det finns upparbetade arbetsprocesser för mottagandet av orosanmälningar. Vi har dock inte erhållit några dokumenterade eller fastställda arbetsprocesser och rutiner vilket vi ser som en brist.

Vi gör bedömningen att delegeringen av beslutanderätt gällande hanteringen av orosanmälningar i praktiken är ändamålsenlig. Detta utifrån att beslut att inte inleda utredning enligt uppgift är delegerat till 1:e socialsekreterare. Vi noterar dock att delegationsordningen har två avsnitt som beskriver delegation av beslut att inleda eller inte inleda utredning. Enligt avsnitt 15 är beslutet delegerat till 1:e socialsekreterare och enligt avsnitt 24 är beslutet delegerat till handläggare. Vilket verksamhetsområde som respektive avsnitt avser är dock otydligt. På så vis rekommenderar vi kommunstyrelsen att förtydliga delegationsordningen gällande beslut att inleda utredning och beslut att inte inleda utredning inom IFO-verksamheten.

3.3 Utredningstider

Skyddsbedömning med tillhörande aktualisering är enligt samtliga intervjuade prioriterat och bedöms genomföras inom de lagstadgade 24 timmarna. Detta styrks av egenkontrollens resultat som till stora delar visar god uppfyllelse under 2022 års första månader.

Samtliga intervjuade bedömer även att förhandsbedömningen till stor del genomförs inom de lagstadgade 14 dagarna. Även här visar egenkontrollen att förhandsbedömningarna till stor del genomförs inom 14 dagar.

Intervjuade uppger att nuvarande verksamhetssystem är undermåligt och att det vid tillfället för granskningen inte finns tillförlitlig statistik. KPMG har erhållit statistiskt underlag för granskningen och dessa presenteras nedan med förbehåll för eventuella felaktigheter.

Tabell 1 visar att andelen förhandsbedömningar som genomfördes inom 14 dagar var 81 % för åren 2020/2021. Andelen utredningar som genomförts inom fyra månader var 66 % för motsvarande period. Se tabell 2.

Tabell 1. Andel förhandsbedömningar som överskred 14 2020–2021

År	Antal förhandsbedömningar	Antal som överskred 14 dagar	Andel i procent
2020/2021	713	131	81% genomfördes inom 14 dagar

Tabell 2. Andel utredningar som överskred fyra månader 2020–2021

År	Antal nya utredningar	Antal utredningar där utredningstid överskred fyra månader	Andel i procent %
2020/2021	401	134	66% genomfördes inom fyra månader.

Vid intervjuer framgår dock att antalet inkomna orosanmälningar under vissa månader under 2022 har fördubblats jämfört med föregående år.

I tabell 3 framgår orosanmälningarnas ursprung 2021. Av tabellen går det att utläsa att störst andel av orosanmälningarna inkommer från skola, polis och socialtjänst. Samtliga intervjuade bedömer att antalet anmälningar är rimliga, med undantag för antalet anmälningar från förskolan som under 2021 enbart var fyra. Detta i jämförelse med resterande skola/skolomsorg som toppar listan med 118 anmälningar.

På frågan varför förskolan har ett sådant lågt antal anmälningar uppger tf. biträdande IFO-chef att det historiskt sett varit svårt att nå ut till kommunens förskolor. Tf. 1:e socialsekreterare uppger att det i huvudsak är högstadiet som gör anmälningar medan förskolor, lågstadiet och mellanstadiet inte anmäler i samma utsträckning. Under 2022 har tf. 1:e socialsekreterare upprättat ett utbildningsprogram med utbildningsinsatser. Inbjudningar till utbildningsinsatser har skickats ut till alla grundskolor och förskolor. Vid tillfället för granskningen har ett antal förskolor återkommit med frågor angående anmälningsplikt och anonymitet vid orosanmälningar som indikerar att det finns bristande kunskaper kring dessa frågor.

Tabell 3. Orosanmälningarnas ursprung 2021

Ankom ifrån	Antal orosanmälningar	Andel i procent
Skola/skolomsorg	118	16,5 %
Polis	77	10,8 %
Socialtjänst i egen kommun	70	9,8 %
Övrigt	56	7,9 %
Vårdnadshavare	46	6,5 %
Anhörig/närstående	44	6,2 %
Sjukhusvård övrigt	42	5,9 %
Sociala jouren	38	5,3 %
Privatperson namngiven	38	5,3 %
Privatperson anonym	35	4,9 %
Sjukhus	32	4,5 %
Socialtjänst annan kommun	32	4,5 %
Anonym	16	2,2 %
Annan anmälningsskyldig person	14	2 %
BVC	11	1,5 %
BUP	9	1,3%
Institution/öppenvård	7	1 %
Den enskilde	5	0,7 %
Förskola	4	0,6%
Tandhälsövård	4	0,6 %
Migrationsverket	4	0,6 %
Barnet/den unge	3	0,4 %
Elevhälsan	2	0,3 %
Ombud med fullmakt	1	0,1 %
Primärvården	1	0,1 %
Transportstyrelsen	1	0,1 %
Åklagare	1	0,1 %
Familjehem/kontaktperson	1	0,1 %
Föräldrar som inte är vårdnadshavare	1	0,1 %
Total	713	100%

3.3.1 Bedömning

Vi bedömer att omedelbara skyddsbedömningar och förhandsbedömningar, under redovisad period 2020/2021, i huvudsak har genomförts inom lagstadgad tid. Vi ser dock allvarligt på att det i egenkontrollen för 2022 framkommit att skyddsbedömningar inte genomförs inom 24 timmar. Vidare gör vi bedömningen att utredningar inte har genomförts inom den lagstadgade tiden under 2020/2021.

Under 2015 genomförde IVO (Inspektionen för vård och omsorg) tillsyn av tio kommuners arbete med förhandsbedömningar gällande barn och unga. Syftet med tillsynsprojektet var att granska hur kommunerna arbetar med skyddsbedömningar och förhandsbedömningar samt om anmälningarna hanteras skyndsamt. Resultatet av tillsynen sammanställdes i rapporten *Förhandsbedömningar av barn och unga – skydd i tid?*⁷ IVO konstaterade att ingen av de granskade kommunerna helt uppfyllde kravet på skyndsamt, dvs. att socialnämnden inom 14 dagar ska fatta beslut om att inleda eller inte inleda utredning från det att en anmälan inkommit. De två kommuner som uppfyllde skyndsamtetskravet i flest ärenden gjorde det i ca 90 procent av fallen.

Utifrån detta utgör Vansbro kommuns andel aktualiseringar där förhandsbedömning genomfördes inom 14 dagar 2020/2021 (81 %) inte en större avvikelse. På så vis gör vi bedömningen att förhandsbedömningar i huvudsak genomförs inom de lagstadgade 14 dagarna.

Vidare genomfördes 66 % av utredningarna inom fyra månader under 2020/2021. Vi ser allvarligt på att samtliga utredningar inte genomförts inom de lagstadgade fyra månaderna, vilket innebär en allvarlig avvikelse och risk för brister i rättssäkerheten. Kommunstyrelsen bör säkerställa att systematiska åtgärder genomförs gällande utredning i syfte att reducera avvikelserna och på så vis stärka rättssäkerheten i handläggningen.

3.4 Stickprov

Inom ramen för granskningen har ett stickprov av sju slumpmässigt utvalda orosanmälningar gällande barn och unga för perioden mars 2021 till december 2021 genomförts. Stickprovet bestod av kontroll gällande om skyddsbedömning och förhandsbedömning har genomförts i tid samt om beslut gällande inledande eller icke inledande av utredning har fattats i enlighet med kommunstyrelsens delegationsordning. Vidare har dokumentationen i ärendena analyserats utifrån BBIC.

I samtliga ärenden framgår mottagningsdatum, dock saknas datum för när handlingen upprättades. Det framgår även i samtliga ärenden vem eller vilka anmälan avser, hur anmälan inkom samt vem som är anmälaren. I tre av sju stickprov framgår inte kontaktuppgifter till anmälaren.

I samtliga stickprov framgår det vad anmälan gäller samt om anmälaren har fått en bekräftelse på att anmälan tagits emot. Det framgår i samtliga granskade akter om behov av omedelbart skydd samt vilka faktiska händelser/omständigheter som ligger till grund för bedömningen.

⁷ Utgiven av IVO i februari 2017. Artikelnummer: IVO 2017–5.

Stickprovet visar på att samtliga skyddsbedömningar har genomförts omedelbart och samtliga förhandsbedömningar har genomförts inom 14 dagar.

Vidare framgår datum för kontakt, vem som kontaktades och vad som framkom under förhandsbedömningen i två av sju ärenden.

Stickprovet visar att i samtliga granskade akter framgår det om utredning enligt 11 kap §Sol inleds eller inte inleds. Datum för beslut framgår i samtliga granskade akter.

Beslut enligt delegationsordningen har skett i fem av de sju granskade akterna. I två fall har IFO-chef i stället för handläggare fattat beslut.

I ingen av de granskade akterna framgår till vem, när och på vilket sätt underrättelse om inledd utredning har skett. I en av sju granskade akter framgår till vilken redan pågående utredning anmälan tillförs. Det framgår inte i någon granskad akt om återkoppling till anmälaren har gjorts.

Tabellen nedan visar en sammanställning av kontroll av skyddsbedömning och beslut om utredning.

Tabell 4. Kontroll av skyddsbedömning och beslut om utredning

Kontrollmoment	Antal ärenden
Skyddsbedömningen har genomförts omedelbart	7 av 7
Beslut om utredning har tagits inom 14 dagar från det att anmälan inkommit	7 av 7
Beslut om utredning är taget enligt delegationsordningen	5 av 7 (I båda ärendena har IFO-chef i stället för handläggare signerat beslut)

I tabell 5 framgår att dokumentationen i stickprovets ärenden till viss del har varit bristfällig.

Tabell 5. Kontroll av dokumentation

Dokumentation	Antal ärenden
Datum för när handlingen upprättades saknas	7 av 7
Datum för kontakt, vem som kontaktades eller vad som framkom under förhandsbedömningen saknas	5 av 7
Information om huruvida återkoppling till anmälaren har genomförts saknas	7 av 7

3.4.1 Bedömning

Genomfört stickprov visar att det i samtliga granskade ärenden har skyddsbedömning genomförts omedelbart, förhandsbedömning har genomförts inom 14 dagar, vilket vi ser positivt på. I två fall är beslutet att inleda eller inte inleda utredning inte taget i linje med delegationsordningen.

Gällande bristande dokumentation enligt BBIC ser vi framför allt att det i några ärenden saknas information avseende datum för kontakt, vem som är kontaktad och vad som framkom under förhandsbedömningen, vem som var närvarande och vad man kom fram till under anmälningsmötet. Det saknas information i alla granskade ärenden avseende när handlingen upprättades samt om någon återkoppling till anmälaren har genomförts eller inte.

Utifrån resultatet av stickprovskontrollen gör vi bedömningen att kommunstyrelsen bör säkerställa att samtliga inkomna orosanmälningar dokumenteras korrekt, i enlighet med Socialstyrelsens dokumentationsstöd för BBIC.

4 Slutsats och rekommendationer

Vår sammanfattande bedömning utifrån granskningens syfte är att kommunstyrelsen inte hanterar orosanmälningar gällande barn och unga på ett fullt ändamålsenligt sätt.

Vi grundar vår bedömning på att det inte finns en ändamålsenlig organisation för att ta emot och utreda orosanmälningar. Organisationen har inhyrda konsulter och svårigheter med att rekrytera ny personal. Med detta i beaktande är vår bedömning att det finns en risk för att organisationen inte kan hantera det lagstadgade uppdraget.

Vi ser allvarligt på att ett antal utredningar har nedprioriterats under 2021/2022 på grund av hög arbetsbelastning. Vidare ser vi positivt på att rekryteringar pågår, dock ser vi även här en risk med att rekryteringen tar tid. Vår bedömning är att kommunstyrelsen måste säkerställa kompetensförsörjningen för att hantera det lagstadgade uppdraget.

Vidare är vår bedömning att det finns upparbetade arbetsprocesser för mottagandet av orosanmälningar. Vi har dock inte erhållit några dokumenterade eller fastställda arbetsprocesser och rutiner vilket vi ser som en brist. Kommunstyrelsen bör på så vis säkerställa att rutiner och arbetsprocesser för mottagande av orosanmälningar är dokumenterade och fastställda.

Vi gör bedömningen att delegeringen av beslutanderätt gällande hanteringen av orosanmälningar i praktiken är ändamålsenlig. Detta utifrån att beslut att inte inleda utredning enligt uppgift är delegerat till 1:e socialsekreterare. Vi noterar dock att delegationsordningen har två avsnitt som beskriver delegation av beslut att inleda eller inte inleda utredning. Enligt avsnitt 15 är besluten delegerade till 1:e socialsekreterare och enligt avsnitt 24 är beslutet delegerade till handläggare. Vilket verksamhetsområde som respektive avsnitt avser är dock otydligt. På så vis rekommenderar vi kommunstyrelsen att förtydliga delegationsordningen gällande beslut att inleda utredning och beslut inte inleda utredning inom IFO-verksamheten.

2022-06-21

Vi bedömer att omedelbara skyddsbedömningar och förhandsbedömningar, under redovisad period 2020/2021, i huvudsak har genomförts inom lagstadgad tid. Vi ser dock allvarligt på att det i egenkontrollen för 2022 har framkommit att det förekommer att skyddsbedömningar inte genomförs inom 24 timmar. Vidare noterar vi att utredningar inte har genomförts inom den lagstadgade tiden under 2020/2021, vilket innebär en allvarlig avvikelse och risk för brister i rättssäkerheten. Vi bedömer således att kommunstyrelsen bör säkerställa att systematiska åtgärder genomförs gällande utredning i syfte att reducera avvikelserna och på så vis stärka rättssäkerheten i handläggningen.

Utifrån resultatet av genomförd stickprovskontroll gör vi bedömningen att kommunstyrelsen bör säkerställa att samtliga inkomna orosanmälningar dokumenteras korrekt, i enlighet med Socialstyrelsens dokumentationsstöd för BBIC.

Mot bakgrund av vår granskning rekommenderar vi kommunstyrelsen att:

- Säkerställa kompetensförsörjningen för att hantera det lagstadgade uppdraget.
- Säkerställa att rutiner och arbetsprocesser för mottagande av orosanmälningar är dokumenterade och fastställda.
- Tillse att kommunstyrelsens delegationsordning förtydligas avseende beslut att inleda utredning och beslut att inte inleda utredning inom IFO-verksamheten.
- Säkerställa att förhandsbedömning och utredning av SoL-ärenden gällande barn och unga genomförs inom den lagstadgade tiden om 14 dagar respektive fyra månader.
- Säkerställa att samtliga inkomna orosanmälningar dokumenteras i enlighet med Socialstyrelsens dokumentationsstöd för BBIC.

Vansbro kommun
Granskning av hanteringen av orosanmälningar

2022-06-21

Datum som ovan

KPMG AB

Frida Starbrant
Certifierad kommunal yrkesrevisor

Elena Alvarez Blomgren
Verksamhetsrevisor

Detta dokument har upprättats enbart för i dokumentet angiven uppdragsgivare och är baserat på det särskilda uppdrag som är avtalat mellan KPMG AB och uppdragsgivaren. KPMG AB tar inte ansvar för om andra än uppdragsgivaren använder dokumentet och informationen i dokumentet. Informationen i dokumentet kan bara garanteras vara aktuell vid tidpunkten för publicerandet av detta dokument. Huruvida detta dokument ska anses vara allmän handling hos mottagaren regleras i offentlighets- och sekretesslagen samt i tryckfrihetsförordningen.